

ברית מילה ויצחק

המכון להוצאת כתבי ומאמרי מורינו הגאון רבי יצחק ברנד שליט"א

מילה ארץ ישראל וזהר הבית

[חלק א] דרשת סעודת ברית מילה (ג' מנחם אב תשפ"ד) • מהות ברית מילה • ברית ותורה • ברית בין הבתרים • הבטחת ארץ ישראל גם ללא זכות

[חלק ב] חורבן גוש קטיף • המאמרים נגד ההתנתקות, מתקופת ההכנה להתנתקות • ערי קדשך היו מדבר • איסור ליתן להם חניה בקרקע הוא מפרטי מצות ביעור ע"ז • מסקנא

[חלק ג] פרסום עליית הגריי פוזן להר הבית (ג' מנחם אב תשפ"ד) • הקדמה לפרסום, ובחשיבות עליה להר הבית • מצוות עליה להר הבית • עצת הגאון ר"ח קניבסקי • קיצור הטענות נגד העליה להר הבית, והתשובות • תמיכת הגה"צ רבי קוק שליט"א • הוספה בענין השתחוויה • הכל בזכות השתחוויה • תחקיר לימי האבל על חורבן בית המקדש • דעת הגריי"מ טוקצ'נסקי • ראב"ד עדה החרדית ומשפחת אלבוים • ראש כולל וראב"ד חיפה הגריי"נ רוזנטל • תגובת גורמים רשמיים בחסידות גור אודות הטענה שהבית ישראל עלה להר הבית • מדוע הבית ישראל לא חתם על כרוז איסור עלייה להר הבית? • הסטייפלר וזהר הבית • הסבר הסטייפלר מדוע הבית ישראל לא חתם כנגד עלייה להר הבית • קרבן פסח, הבית ישראל והגריי"ש אלישיב • אפונדתו או פונדתו?

[חלק א] דרשת סעודת ברית מילה (ג' מנחם אב תשפ"ד)

מהות ברית מילה

אולם כדי לבאר זה, נקדים מקודם לבאר מה זה בעצם ברית מילה, דהיינו בריתו של אברהם אבינו, כמו שמברכים להכניסו בבריתו של אברהם אבינו.

מי שחושב שכל הענין של הברית הוא לחתוך הערלה והפריעה ומציצה ולברך הברכות של תקנת חז"ל, ולעשות סעודה, בזה זה מתחיל ובזה זה נגמר, הוא לא מבין מה זה בריתו של אברהם אבינו. זה בוודאי חלק של הברית, אבל זה לא כל הברית.

ברית מילה הוא הבטחה שהקב"ה נותן ארץ ישראל לעם ישראל ע"י מצוות מילה, והם שני חלקי הברית.

כתוב בתורה בפרשת ברית מילה (נלאשים יז, ט): וְאַתְּנָה בְרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וְאַרְבָּה אוֹתָךְ בְּמֵאֵד מְאֹד.

[הערה, הרך הנימול יעקב ישראל פוזן נ"י, הוא גם נין שלי, וכיבדו אותי בסנדקאות, הברית היה בזכרון יעקב, ביום רביעי ג' מנחם אב תשפ"ד].

קודם נודה להקב"ה על שזכינו לעוד נין בהכנסה לבריתו של אברהם אבינו. השם של הילד יעקב ישראל, על שם הסבא רבא שלו, הגאון רבי יעקב ישראל פוזן זצ"ל.

כעת אני זוכר מה שקרה בדיוק לפני עשרים שנה, בג' מנחם אב שנת תשס"ד, שזכיתי להיות נוכח בברית מילה של שני נכדים תאומים, ומה שקרה אז, הוא דבר משמעותי לא רק במשפחה שלנו, אלא גם לכל כלל ישראל, ולכל העולם כולו.

כאן גילה הקב"ה הסיבה למה הציל את אברהם אבינו מכבשן האש, שזה במטרה שיתן לו לרשת את ארץ ישראל. ואילו לא היה מטרה זו, היה אברהם אבינו נשרף בכבשן, או שלא יצא מן העיר אור כשדים, ולא היה מציאות של כלל ישראל, ולא מתן תורה, וממילא לא שום תועלת לכל העולם.

הבטחת ארץ ישראל גם ללא זכות

הרמב"ן שואל, למה הוצרך הקב"ה להבטיח עוד הפעם לאברהם אבינו לתת את הארץ הרי הוא כבר הבטיח בשכם וכן אח"כ, ומה ענין ברית בין הבתרים.

ותירין, שאברהם אבינו חשש שלא ישמרו ישראל התורה ולא יתקיים ההבטחה, ובזה הבטיח הקב"ה שבכל אופן יזכו.

וז"ל הרמב"ן (ספ): אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה - כבר פירשתי זה (לעיל י"א, כ"ח) כי יאמר מעת שהוצאתיך מאור כשדים ועשיתי לך נס היה הרצון לפני לתת לך הארץ הזאת. והנה עתה לא גזר שיתננה לו, אבל אמר שהוציאנו מאור כשדים על דעת שיתננו לו, ולכן חשש אברהם פן יהיה בירושת הארץ תנאי המעשים אף על פי שאמר לו פעמים (לעיל י"ב, ז; י"ג, ט) לזרעך אתן את הארץ הזאת, כי עתה לא יגזור המתנה כאשר גזר לו זרע, ולכן אמר במה אדע כי אירשנה.

ואינו כשאלת "מה אות" (מ"ב, כ, ט), וגם הקדוש ברוך הוא לא עשה עמו כשאר האותות להראות לו אות או מופת בדבר נפלא, אבל בקש אברהם שידע ידיעה אמיתית שיירשנה ולא יגרום חטאו או חטא זרעו למנעה מהם, או שמא יעשו הכנענים תשובה ויקיים בהם רגע אדבר על גוי ועל ממלכה לנתוש ולנתוץ להאביד ושב הגוי ההוא מרעתו ונחמתי על הרעה (ירמיה י"א, ז). והקדוש ברוך הוא כרת עמו ברית שיירשנה על כל פנים. עכ"ל.

ענין זה שעם ישראל כובש את ארץ ישראל גם בלי זכות כשזה יעלה לרצון לפניו מבואר הרבה פעמים בתנ"ך.

ירבעם בן יואש

אחד מן המקומות הוא ע"י ירבעם בן יואש. כמ"ש במלכים (ג, י"ד, כ"ג-כ"ד): בשנת חמש עשרה שנה לאמצינהו בן יואש מלך יהודה מלך ירבעם בן יואש מלך ישראל בשמרון ארבעים ואחת שנה: (כ"ד) ויעש הרע בעיני יי לא סר מפל חטאות ירבעם בן נבט אשר הקטיא את ישראל: (כ"ה) הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערבה כדבר יי אהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אשר מגת החפר: (כ"ו) כי ראה יי את עני ישראל מרה מאד ואפס עצור ואפס עזוב ואין עזר לישראל: (כ"ז) ולא דבר יי למחות את שם ישראל מתחת השמים ויושיעם ביד ירבעם בן יואש.

כיבוש זה הוא בכלל קיום ברית והשבעה של הקב"ה לאבותינו אברהם יצחק ויעקב, כמבואר בספרי על

ופי' רש"י (ספ): ואתנה בריתי - ברית של אהבה וברית הארץ להורשה לך על ידי מצוה זו.

על ידי ברית מילה זוכים לירושת הארץ, וכן מבואר בהמשך הפסוקים (ס"ג, י"א, ט"ז-ט"ח): והקמתי את בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחרך לדרתם לברית עולם להיות לך לאהים ולזרעך אחרך: (ט"ז) ונתתי לך ולזרעך אחרך את ארץ מגרף את כל ארץ כנען לאחוזת עולם והייתי להם לאהים.

וכן כתוב בתהלים (ק"ה, ט-ט"ז): זכר לעולם בריתו דבר צנה לאלף דור: (ט"ז) אשר כרת את אברהם ושבעתו וישחק: (י) ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם: (י"א) לאמר לך אתן את ארץ כנען חבל נחלתכם. פסוק זה מזכירים בשעת הברית מילה.

וכן אומרים כל יום בפסוקי דזמרה (נחמיה ט, ט"ז-ט"ח): אתה הוא יי האלהים אשר בחרת באברהם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם: (ט"ז) ומצאת את לבבו נאמן לפניך וכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני החתי האמרי והפרזי והיבوسی והגרגשי לתת לזרעו ותקם את דברך כי צדיק אתה.

הברית הזוה הוא ברית מילה, כמ"ש בדעת זקנים מבעלי התוספות (נבאשית י"ב, פ"ט לך - י"ג, ט, פ"ט וי"א): אתמר בב"ר שנטל אברהם סכין ואחז בערלתו, וכשבא לחתוך היה מתיירא מפני שהיה זקן, וסייעו הקדוש ברוך הוא כביכול שלח ידו ואחז עמו שניא וכרות עמו הברית מלמד שעזרו.

ברית ותורה

ברכות (דף מט ע"ב): תניא, רבי אליעזר אומר: כל שלא אמר ארץ חמדה טובה ורחבה, בברכת הארץ ומלכות בית דוד בבונה ירושלים - לא יצא ידי חובתו. נחום הזקן אומר: צריך שיזכור בה ברית. רבי יוסי אומר: צריך שיזכור בה תורה. פלימו אומר: צריך שיקדים ברית לתורה, שזו נתנה בשלש בריתות וזו נתנה בשלש עשרה בריתות.

ועוד שם (דף מט ע"ב): כל שאינו אומר ברית ותורה בברכת הארץ ומלכות בית דוד בבונה ירושלים - לא יצא ידי חובתו.

מה שיוצא מכל זה, שברית של אברהם אבינו יש בה שני חלקים: אחד מה שהקב"ה יעשה. ושנית מה שעם ישראל צריך לעשות. עם ישראל צריך למול, והקב"ה מבטיח שתמורת זה ינחיל את ארץ ישראל לעם ישראל. וזה שנאמר הרבה פעמים שבועת הקב"ה לתת את ארץ ישראל לעם ישראל [שבועה וברית זה אותו דבר].

ברית בין הבתרים

באמת כבר לפני ברית מילה כבר הבטיח הקב"ה לעם ישראל את ארץ ישראל, בשכם ועוד אח"כ, וכן בברית בין הבתרים, ושם כתוב (נבאשית ט"ו, ז): ויאמר אליי אני יי אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה.

יחזקאל (לו, כמ-כז): וישבתם בארץ אשר נתתי לאבותיכם והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאהים: (כט) והושעתי אתכם מכל טמאותיכם וקראתי אל הדגן והרבייתי אתו ולא אתן עליכם רעב: (ל) והרבייתי את פרי העץ ותנובת השדה למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב בגוים: (לז) וזכרתם את דרכיכם הרעים ומעלליכם אשר לא טובים ונקטתם בפניכם על עונתיכם ועל תועבותיכם: (לח) לא למענכם אני עשה נאם א-דני יי יודע לכם בושו והקלמו מדרכיכם בית ישראל.

הכיבושים בזמנינו

מכל זה נשמע שהכיבוש של שנת תש"ח, וכן הכיבוש במלחמת ששת הימים, הוא בכלל בריתו של אברהם אבינו, אף שלא במצב של זכו, במלחמת ששת הימים כבשו יהודה ושומרון וחבל עזה שכולל מזרח ירושלים והר הבית והגולן.

הפרת הברית

הכיבוש הזה מחייב לקיים חלק של הברית של אברהם אבינו שנתן לנו את הארץ. והנותן מקומות אלו לגוים, מלבד חומר האיסור של לא תחנם וחורבן ישובים ואיסור מוסר, יש כאן הפרת הברית של אברהם אבינו לתת לגוים מה שהקב"ה עשה בקיום הברית, ומחללים את הברית.

יש שני חלקים בברית של אברהם אבינו: אחד, לחתוך את הערלה, זה ברית מילה. שנית, שהקב"ה נתן לנו את הארץ. ומי שמפיר ברית של אברהם אבינו לענין ערלה נאמר במשנה מסכת אבות (ג, ט) המפר בריתו של אברהם אבינו עליו השלום, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה - אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים - אין לו חלק לעולם הבא: מפיר ברית ע"י ירושלמי סנהדרין (י, ט) מושך לו ערלתו, והובא ברע"ב ורבינו יונה (אצ"ט סט), רמב"ם (הל' תשובה ג, ו; והלכות מילה ג, ט). ונלמד מכך שה"ה המפיר בריתו של אברהם אבינו לענין שהקב"ה נתן ארץ ישראל לעם ישראל ונותן חלק מזה לגוים - הרי זה בכלל זה. (מדובר כשהו במזיד).

הפסוק (דברים 6, ט-ז): פנו וסעו לכם ובאו הר האמרי ואל כל שכניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדל נהר פרת: (ח) ראה נתתי לפניכם את הארץ באו ורשו את הארץ אשר נשבע יי לאבותיכם לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם ולזרעם אחריהם.

וז"ל **הספרי**: לתת להם, אלו באי הארץ, ולזרעם, אלו בניהם, אחריהם, אלו שכבשו דוד וירבעם וכן הוא אומר (מ"ג י, כט) הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת וגו'. רבי אומר לתת להם, אלו עולי בבל, ולזרעם, אלו בניהם, אחריהם, אלו ימות המשיח.

בפסוק זה כתוב גם כיבוש עזה כמ"ש ברש"י: ובנגב ובחוף הים - אשקלון ועזה וקסרי וכו' כדאיתא בספרי.

וכדי להבין מה היה מצב הדור בזמן ירבעם בן יואש, ונבין גם מה היה החשש של אברהם אבינו, נעתיק מה שאמרו חז"ל על הנביא הושע בן בארי שהיה בזמן המלך ירבעם בן יואש.

הושע (ו, ט): דבר יי אשר היה אל הושע בן בארי בימי עזיה יותם אחז יחזקיה מלכי יהודה ובימי ירבעם בן יואש מלך ישראל.

פסחים (דף פ"ט ע"ב): אמר לו הקדוש ברוך הוא להושע: בניך חטאו. והיה לו לומר: בניך הם, בני חנוניך הם, בני אברהם יצחק ויעקב, גלגל רחמיך עליהן. לא דיו שלא אמר כך, אלא אמר לפניו: רבונו של עולם, כל העולם שלך הוא - העבירים באומה אחרת. אמר הקדוש ברוך הוא: מה אעשה לזקן זה? אומר לו: לך וקח אשה זונה והוליד לך בנים זנונים, ואחר כך אומר לו שלחה מעל פניך. אם הוא יכול לשלוח - אף אני אשלח את ישראל.

נבואת יחזקאל

יש עוד הרבה פסוקים על כיבוש ארץ ישראל בזמן שעם ישראל לא זכו.

[חלק ב] חורבן גוש קטיף

אחד מן גדולי ישראל היה הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, שהיה גם חבר מועצת גדולי התורה של דגל.

הברית היה בירושלים, ונסעתי מעמנואל לירושלים לברית, והיה כוונה שלאחר הברית אשתדל להכנס לרב אלישיב זצ"ל.

בסעודה אכלנו בשר, אף שהיה בטי הימים, אבל לכבוד סעודת ברית מותר לאכול בשר.

אחרי הברית הלכתי לבית המדרש של הרב אלישיב, ופגשתי את השמש של בית המדרש, והוא אמר לי, אני רואה שאתה מאוד מודאג, אני אכין לך כוס קפה, ואם תשתה

נחזור לברית של התאומים, שהיה בדיוק לפני עשרים שנה **ג' מנחם אב תשס"ד**, באותה תקופה היה נושא טעון במחלוקת גדולה אחרי הכרזת ראש הממשלה אריאל שרון שר"י, שיחריב את כל גוש קטיף שיש שם כעשרים ישובים יהודים וכן ארבע ישובים בצפון השומרון, זה היה נקרא "התנתקות". והיה צריך קואליציה ליישם את התוכנית שלו, והיה סכנה גדולה שיהדות התורה תצטרף לקואליציה הזו.

כתבתי אז מאמר חזק על הסכנה הגדולה, שח"ו יצא מחורבן גוש קטיף וצפון השומרון, והשתדלתי שהמאמר יגיע גם לרבנים שאולי יכולים להשפיע בנושא זה.

נתרצו, ותמיד הפסיקו באמצע המלחמה, עד האסון הנורא בשמחת תורה תשפ"ד שמאז נמשך המלחמה, וכעת לא יודעים איך יהא הסוף.

הקב"ה יעזור לנו לכבוש את כל ארץ ישראל, ולבנות בית המקדש בב"א.

הג"ה, המשך הסיפור של ההתנתקות: שרון רצה להמשיך במסע ההרס של יישובים רבים ביהודה ושומרון, ומכיון שבליכוד התנגדו, הקים מפלגה אחרת בשם "קדימה", אולם שרון הוצרך לניתוח, ולפני הניתוח מינה את אהוד אולמרט שר"י, שהיה יד ימינו בכל תוכנית ההתנתקות, לממלא מקום ראש ממשלה, הניתוח לא הצליח, ושרון נעשה צמח במשך שמונה שנים עד שמת, אולמרט הרס ביום א' שבט תשס"ו שמונה בתים בעמונה, המאבק בהרס זה הביא לידי יותר ממאתיים פצועים, השוטרים הכו באכזריות את המתנגדים באלות עד שיש שכמעט נהרגו או נסתרסו, אולמרט הכריז אח"כ לבחירות, תחת תוכנית "התכנסות" דהיינו להחריב יישובים רבים של יהודה ושומרון, הרבה יותר מן ההתנתקות, הצליח בבחירות, והתכוון ליישם תוכניתו, אולם נכשל במלחמת לבנון השנייה, הקב"ה ששומר על עם ישראל, התוכנית לא יצא לפועל, היה כשלש שנים ראש ממשלה, ונחשד בשחיתות ממונית, ואח"כ נכנס לכלא, וכשנשתחרר, עוסק במלשינות לכל העולם נגד עם ישראל וארץ ישראל. ע"כ ההג"ה].

המאמרים נגד ההתנתקות, מתקופת ההכנה להתנתקות

אני מעתיק את המאמר שכתבתי בתקופת ההכנה להתנתקות:

ערי קדשך היו מדבר

(ישעיה סד, ט)

המשמעות של חרבת גוש קטיף וצפון השומרון, ומסירתן לאויבינו הערבים מוסלמים ימ"ש, הינה:

שלב ראשון, גירוש יהודים מאדמתם, ועל זה נאמר (יחזקאל י"ד) על כל שכיני הרעים הנוגעים בנחלה אשר הנחלתי את עמי את ישראל. [עיי' ברמב"ן (דברים ג, י) ושם מבואר שכולל גם חומר איסור לגרש אדום בזמן שנתנה להם חלקסבזכות אברהם אבינו, וכ"ש חלק ישראל]. וחומרותו היא עד כדי **חיוב קריעה** (מ"ק דף כו ע"ב; או"ח סי' מקס"ב)

הכוס הזה כל הבעיות שלך יהיו מסודרים. אמרתי לו תודה על ההצעה אני מוכן לקבל כוס זה על אף שלא יהיו הדברים מסודרים. אח"כ אמר לי כעת עתה אין צורך לשאול אם אפשר לתת חלב בתוך הקפה, הרי בוודאי לא אוכלים בשר היום. אמרתי לו, למעשה, כן צריך לשאול מכיון שבאמת אני כן אכלתי בשר שהייתי בסעודת ברית מילה.

אחרי שתיית הכוס, שאלתי להשמש, איך אפשר להכנס לרב אלישיב ולתת לו מאמר. אמר לי, הדבר לא כל כך פשוט, יש שם "יוצר משרתים ואשר משרתים", וקשה להכנס, רק אולי יש נכד שדרכו תוכל לתת לו מאמר.

עשיתי זה, ואיני יודע אם לבסוף זה הגיע לייעודו. אולם בכל זאת נכנסתי בפעם אחרת לבית של הרב אלישיב, והיה שם בחוץ הרב שלמה אלישיב בנו של הרב יוסף שלום אלישיב, ובקשתי ממנו שיתן זה לרב אלישיב. אחרי זמן פגשתי אותו בחתונה ושאלתי אותו אם מסר המאמר, ואמר לי שכן. ושאלתי אותו מה היתה התגובה, והשיב לי "תשאל את הרב".

כשנכנסתי לבית של הרב אלישיב, שמעתי שכדי לפגוש את הרב אלישיב צריך הזמנה וזה לא כל כך פשוט, ויש שני רבנים שיש להם כניסה חופשית, הגאון הרב יהושע נויבירט זצ"ל והגאון הרב משה מרדכי קארפ שליט"א. הלכתי גם לדבר עם הרב יהושע נויבירט, ואילו להרב משה מרדכי קארפ לא הצלחתי להכנס, ושלחת לו את המאמר.

הרב שמחה הכהן קוק מרחובות זצ"ל אמר לי באותו תקופה, אין לך רשות ללכת לישון עד שתעשה הכל לבטל הגזירה הנוראה. הרב קוק בעצמו הלך יחד עם האדמו"ר מסדיגורא זצ"ל לכתת רגליהם אצל גדולי ישראל הליטאים ואדמו"רים שיתנגדו לתוכנית ההתנתקות. פעם שאלתי את הגבאי של האדמו"ר מסדיגורא, מה היו התוצאות של המסעות האלו, והשיב לי "קול קורא במדבר".

שלחתי גם מאמר לחמש מאות רבנים.

לצערינו הרב, ההתנתקות יצאה לפועל אחרי תשעה באב שנת תשס"ה, והחריבו כעשרים יישובים בחבל עזה, וארבע יישובים בצפון השומרון, ויותר מעשרת אלפים יהודים גירשו מבתיהם, וכן אח"כ עזבו צה"ל את כל גוש קטיף כולל ציר פילדלפי שהוא הגבול בין רצועת עזה למצרים. ובדרך זה הביאו ממצרים לרצועת עזה נשק לאין סוף.

מעת החורבן הזה זרקו העזתים הרבה טילים לארץ ישראל כולל אשקלון אשדוד נתיבות, באר שבע ולפעמים גם תל אביב וירושלים. ככל מה שנבאו המתנגדים.

מעת שנחרב, היה כבר כארבע מלחמות נגד עזה, ובשעה שלחמו הצליחו, ורק כשהערבים ביקשו הפסקת אש

השבת. וכתב רש"י: חיישינן שאם ילכודה משם תהא הארץ נוחה ליכבש לפניהם. וכן אין עושים עיר הנידחת בספר נע"י הגבול כדי שלא יכנסו גוים ויחריבו את ארץ ישראל (רמב"ם הל' ע"ז פ"ד הל' ד).

ועוד אמרו חז"ל (סוטה דף מד ע"ג, ורש"י דברים כ, ט) תחילת נפילה ניסה. כי כל ההתנתקות וחורבן יישובים מעודד את האויבים להוסיף בלחימה נגדינו כי רואים שההתקפות והפיגועים נתנו פירות טובות מבחינתם.

ובעיקר, יש כאן כפירה בתורת משה וביסוד שעם ישראל עם הנבחר - כי הערבים לוחמים מלחמת האיסלם וטוענים שהדת שלהם העיקר, והם העם הנבחר, ובגלל זה טוענים שהארץ וירושלים שלהם, ומשום זה קוראים למלחמתם אינתיפאדת אליאקצה וגייהד האיסלמי. וההתקפלות להם הוא כפירה ביסוד התורה.

ובן ראוי לציין - שיש כאן **ממשלה שלוחמת נגד הדת** בכל העניינים כידוע, ונעתיק רק נקודה אחת מכל הרשע שלהם, שהממשלה הזאת הכשירה כל הערוצים הכי גרועים שבעולם, ופסלו ערוצי קודש. ואכמ"ל.

ומי כלול באחריות חורבן זה ח"ו, כל מי שיכול למחות ושותק, כמו שאמרו חז"ל (שבת דף נד ע"ג) כל מי שבידו למחות ואינו מוחה וכו', ונאמר (ישוקל לג, ו) והצופה כי יראה את החרב באה ולא תקע בשופר והעם לא נזהר ותבא החרב ותקח מהם נפש, הוא בעונו נלקח ודמו מיד הצופה אדרש. ומעין זה אמרו חז"ל (גיטין דף טו ע"ב) ענותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו. ואף אם הישועה תבא ממקום אחר, נענש השותק כמ"ש (אסתר ד, יד) אם החרש תחרישי וגו'. (שופטים ה, כג) אורו מרוז וגו' כי לא באו לעזרת ה'. וצריך למחות בפועל בכל דרך אפשרי.

המעוררין

איסור ליתן להם חניה בקרקע הוא מפרטי מצות ביעור ע"ז

ע"י בחז"א (שביעית ס" כד ס"ק א ד"ה ומנא), כשרצה להוכיח שאיסור לא תחנם ואיסור לא ישבו בארצך, שייך גם על שטח שכבשו עולי מצרים ולא עולי בבל, ואינו כפוף לקדושת הארץ לענין מצוות, מבאר שם את האיסור של לא תחנם, שזה ענף ממצות ביעור עבודה זרה, וזה כולל גם שטח של עולי מצרים.

וז"ל: אבל הדבר מוכרע מסברא שדין זה בכלל הרצון שתהי' הארץ מיושבת מישראל ולא יחנו בארץ עובדי ע"ז,

הרואה ערי יהודה בחורבן אומר ערי קדשך היו מדבר וקורע. חורבן יישובים שלמים של גוש קטיף וצפון השומרון, זה כולל **חורבן בתי כנסיות ובתי מדרשות** וישיבות וכוללים ומקוואות, והחממות של הירקות בלי תולעים.

שלב שני ומידי פיקוח נפש לכל עם ישראל - פתיחת שערים לכל אמצעי לחימה של הערבים, שעד עכשיו הוצרכו להבריחם דרך מנהרות, ונצטמצמו קצת ע"י הצבא, וגם בזה שגרו יותר מ-5,000 טילים לגוש קטיף ושדרות, ואחר חורבן גוש קטיף, היה לא תהיה, יפתחו כל השערים דרך היבשה אויר והים, לטילים ארוכי טווח שיכולים להגיע עד אשקלון ונתיבות [אשקלון רחוק מסוף רצועת עזה רק 8 ק"מ, ונתיבות 13 ק"מ. וגם חלק מהגז הועבר מפיגיליות ע"י אשקלון, וטיל אחד לשם ח"ו יכול להביא מידית מאה אלף הרוגים]. וכל זה בתירוץ שווא שהמצרים ישמרו שלא יביאו נשק - אלו אשר עד עכשיו הבריחו אלפי נשקים לעזה.

שלב שלישי, גירוש כמאה אלף יהודים מאדמתם, ומסירת קברי אבות הקדושים לאויבנו - שחורבן יישובים מצד הממשלה יתרחב גם לרוב השומרון ובנימין עד קרוב לירושלים כולל תל ציון, קרית ארבע ויישובי הר חברון. והקמת מדינה פלסטינאית עד סמוך לירושלים, מודיעין עילית, גוש עציון, ביתר [זה כבר כעת בתוכנית הממשלה]. וזה יביא גם לשגור טילים לירושלים ולכל המקומות, ולא יעזור לזה גדר הפרדה.

שלב רביעי, חורבן הישיבות ומוסדות התורה וכל א"י - ע"י התמוטטות מוחלטת של הכלכלה, שהרי ידוע שההתמוטטות החלקית שגרם לקיצוצים האדירים כולל מוסדות התורה, היה בעקבות האינתיפאדה שנגרם ישירות ע"י הסכמי אוסלו. כעת, אחר חורבן גוש קטיף שיביא אינתיפאדה כפלי כפליים ח"ו, תתמוטט כל הכלכלה ונכבר רק כעת מדברים על פיצויים של חמש מיליארד ש, ומי ישלם זה!!!].

ככנה רצינית של מלחמת אחים - כי מספיק שאדם אחד יחשוב, שהחיללים שבאים לפנות, יש להם דין של משרתים בצבא האויב הבאים להחריב את א"י [אף שבאופן רשמי משרתים בצה"ל, וחל נגדם הדין, שאפילו לא באו אלא על עסקי קש ותבן יוצאים עליהם למלחמה ומחללים את השבת [אף אם הממשלה וכל הרבנים יתנגדו לזה] ועל שפיכת דמים של שני הצדדים אמרו חז"ל (ויקרא רבה פ' כו ב) מפני מה נענש אבנר על שעשה דמיו של נערים שחוק, שנאמר (ש"ב ג, יד) יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו.

חורבן א"י - ע"י התחלת החרבת חלקים ממנה, מוזהרת כבר בחז"ל בהלכה שמובא (עירובין דף מה ע"א; וש"ע ס' שכת סני"ו) לענין גוים שצרו על עיירות ישראל בעיר הסמוכה לספר יוצאים עליהם בכלי זיין ומחללין את

א"י לגוים נתגבר האינתיפאדה, והם כל הזמן מבקשים יותר. [מוסר פסול לכתוב סת"ם, אפילו מוסר לתיאבון (עי' מ"צ סי' לט ס"ק ז)].

ואם מדובר באויב שבא ללחום נגדינו, יש חיוב ללחום ולחלל שבת, כמבואר בגמ' ושו"ע (או"ח סי' שכ"ט סעי' ו). ובעיר הסמוכה לספר אפילו באו רק על עסקי קש ותבן. משום שאם לא לוחמים יבאו לכבוש את ארץ ישראל, וכ"ש שאסור למסור לו את העיר, שע"ז מסכן כל ארץ ישראל וז"ל המ"ב (שס ס"ק יג) בשם רש"י: חיישינן שאם ילכדוהו משם תהא הארץ נוחה ליכבש לפניהם.

וכשיש שם בתי כנסיות ובתי מדרשות, ניתוסף איסור להחריב בית כנסת ובית המדרש, שהוא איסור לא תעשון כן לה' אהיכם, כמבואר ברמ"א (או"ח סי' קי"ז צה"ג"ה). וכן להרוס ישיבות וכוללים הוא איסור חמור.

ובן יש בזה סילוק שכינה. עיי' רד"ק (ש"צ י"ג) על הפסוק חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אהינו: שלא יכבשו אותם אויבינו וישבו בהם. ואם עשו כן לא יהיו ערי אהינו, אלא ערי אלהים אחרים.

הוראת החזו"א למעשה

וע"ע בספר פאר הדור על החזו"א זצ"ל (ח"צ עמוד מ"ג צ"ט מ. שפ"ל): כאשר התלקחה - בשנים הבאות - המלחמה בין היהודים לערבים, אירע שפנה אליו יהודי המתגורר במושבה שנמצאת בחזית האש, ושאל: כלום יעקור עם משפחתו למקום יותר בטוח? והוא השיב לו: - הגע בנפשך, אם כן ינהגו כל האוכלוסין שבמקומך, הרי יזוז הגבול לפנים הארץ ושטח ישובנו ילך ויצטמצם...

ומבואר מזה שלא חשש כלל לסכנת הדיירים, והדבר מוכרח שהרי יש גם חיוב לצאת למלחמה אף שבכל מלחמה יש סיכון. ואדרבה, העזיבה מסכן את כל עם ישראל כנ"ל בסי' שכ"ט, וכ"ש שאסור לעקור ישוב.

מסקנה

המוסר שטחי ארץ ישראל לגוים עובר על לא תחנם שהוא מיסוד של חיוב ביעור ע"ז, ואיסור גזל והשגת גבול, ואיסור החמור מאוד של מוסר, ואיסור הריסת ישובים ובתי כנסיות ובתי מדרשות וישיבות וכוללים ושאר מוסדות התורה, חוץ מזה שמסכן כל עם ישראל הנמצאים בארץ ישראל. על כן צריך לעשות הכל כדי לבטל גזירה זו.

עד כאן מה שזה קשור לדרשה בברית מילה, היה זה בזכרון יעקב.

וארץ ישראל הוא גם בגלותינו והרי אנו מחויבים בישובה ולדור בה גם בגלותינו, וכמו שהאריך הר"מ פ"ה מהל' מל"ס וכמ"ש"כ הרדב"ז פ"ד מהל' סנהדרין ה"ו, והדבר מבואר בהדיא בר"מ פ"י מהל' ע"ז ה"ג שכתב ומותר למכור להם בתים ושדות בחו"ל מפני שאינו ארצנו, ואילו הדבר תלוי בקדושת הארץ לא שייך למיהב טעמא על היתר חו"ל, אלא לפי שאיסור ליתן להם חני' בקרקע הוא מפרטי מצות ביעור ע"ז והיה ראוי למיסר אף בחו"ל אלא שאי אפשר להזהיר בכל העולם ולא הוזהרנו אלא בארצנו, אבל ביעור ע"ז מארצנו הוא בכל זמן וזה שדקדק הר"מ שלא נפטרנו אלא מחו"ל לפי שאינו ארצנו, והנה נתבאר שמכירת בתים ושדות לעע"ז אף בזמן הזה מן התורה, והלכך כל הארץ שכבשה עולי מצרים בכלל האיסור וזה דלא כהמנ"ח מ"ה ז'.

ובענין זה כלול גם ישמעאלים, אף שאינן עובדי ע"ז לכל הענינים, וכך מבואר (שס ס"ק א) וז"ל: אף לדעת הראב"ד דוקא שהוא שלם באמונת ישראל שישאל נתחייב בתרי"ג מצות ובן נח בז', אבל אם יש לו דעות כוזבות והוא משועבד לדיעותיו, אף שאין בהן ע"ז ממש, וגם הוא שומר ז' מצות מצד היושר, שאינו ראוי לקבלו לגר תושב [עיי' רמב"ם (פ"פ ט מהל' מל"ס)], הרי הוא באיסור לא תחנם ובאיסור ישיבה וקרינן בהו פן יחטיאו בכפירותם ואע"ג דלענין יין בעובד ע"ז תלוי, וכמ"ש"כ הר"מ פ"ג מהל' מאכלות אסורות ה"ב, והט"ז י"ד סי' קכ"ד ס"ק ד', הכא לענין לא תחנם אין חילוק. עכ"ל החזו"א.

איסורים נוספים

הנה החזו"א מדבר כשהישראל נותן את שדהו לגוי מדעתו ורצונו. אבל כשבעל הבית ובעל השדה אינו מוכן לתת לגוי, וישראל אחר מוסר ביתו לגוי, ניתוסף כאן עוד הרבה איסורים, כמו גזל, והשגת גבול, ואיסור מוסר שהוא חמור מכל איסורים שבתורה שאין לו חלק לעולם הבא, כמ"ש הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג הל' יג) שנים הם המוסרים, המוסר חבירו ביד גוים להרגו או להכותו, והמוסר ממון חבירו ביד גוים או ביד אנס שהוא כגוי שניהם אין להם חלק.

ובן כל מוסר מסכן יהודים בגלל זה, כמבואר בב"ק (דף ק"ז ע"ב) וברא"ש (שס סי' יז): מה תוא זה כיון שנפל למכמר אין מרחמים עליו, אף ממון של ישראל כיון שנפל ליד עו"כ אין מרחמים עליו ונוטלין היום מקצתו ולמחר נוטלין כולו ולבסוף מיסרין את נפשו והורגינן אותו שיודה אולי יש לו יותר ממון והיה ליה רודף וניתן להצילו בנפשו. ועיי' רמב"ם (מו"ל ומ"ק פ"ח הל' ט): כשאמר הריני מוסר פלוני בגופו או בממונו ואפילו ממון קל - התיר עצמו למיתה. [דנין זה אינו נהוג היום כפשוטו. והובא כאן רק להסביר חומר האיסור].

וזה שייך גם בממון יחיד וכ"ש ממון ציבור, ובעה"ר נתקיים כל זה, שמעת שהתחילו להפקיר שטחי

[חלק ג] פרסום עליית הגרי"י פוזן לחר הבית (ג' מנחם אב תשפ"ד)

תהלים (פד, ג) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות יי לבי ובשרי ירננו אל א' חי.

תהלים (פד, יא): כי טוב יום בחצריך מאלף. ופירש רש"י (סג): כי טוב יום - אשר בחצריך ולמחר ימות מלחיות אלף שנים במקום אחר.

מסכת שמחות (ו, יא-יג): ביום הראשון וביום השני אין נכנס לחר הבית, ובשלישי, נכנס ומקיף דרך שמאל. ואלו הן שמקיפין דרך שמאל, אבל, ומנודה, ומי שיש לו חולה, ומי שאבדה לו אבדה. מה לך מקיף לשמאל, שאני אבל, אומרים לו השוכן בבית הזה ינחמך; שאני מנודה, אומרים לו השוכן בבית הזה יתן בלבכם ויקרבוך, דברי רבי מאיר, אמר לו רבי יוסי עשיתם כאילו עברו עליו את הדין, אלא השוכן בבית הזה יתן בלבבך ותשמע לדברי חבריך ויקרבוך; מי שיש לו חולה, אומרים לו השוכן בבית הזה ירחם עליו, ואם היה בן קיימא ירחם עליו מיד, ומעשה באשה אחת שחלתה בתה ועלתה והקיפה, ולא זזה משם עד שבאו ואמרו לה נתרפאתה; ומי שאבדה לו אבדה, אומרים לו השוכן בבית הזה יתן בלבב מי שמצאה ויחזירה לך מיד, ומעשה באלעזר בן חנניה בן חזקיה בן גרון שאבד לו ספר תורה לקוח במאה מנה, ועלה והקיף ולא זו משם עד שבאו ואמרו לו נמצא רבי הספר תורה.

הלכה יב שמתחילה לא בנה שלמה הבית אלא על תנאי, שכל מי שיש לו צרה יבא ויתפלל עליה, רעב כי יהיה בארץ דבר כי יהיה שדפון ירקון ארבה חסיל כי יהיה כי יצר לו אויבו בארץ שעריו כל נגע כל מחלה, כל תפלה כל תחנה אשר תהיה לכל האדם; אין לי אלא ליחיד, לצבור מניין, תלמוד לומר לכל עמך ישראל; אין לי אלא לישראל, לנכרי מניין, תלמוד לומר וגם אל הנכרי אשר לא מעמך ישראל הוא; מבקש בנים, או אפילו נכסים, מניין, תלמוד לומר כל תפלה כל תחנה. יכול אפילו מבקש בנים ולא טוב לו, נכסים ולא טוב לו, תלמוד לומר אשר תדע את לבבו כי אתה ידעת לבדך את לבב כל בני האדם, מה שטוב לו תן לו; ומניין שלא יחזיקו במרדן, תלמוד לומר אשר ידעון איש נגע לבבו ופרש כפיו אל הבית הזה.

עצת הגאון ר"ח קניבסקי

ועיי' בהדרכת עצה הלכה למעשה של מרן הגאון רבינו חיים קניבסקי זצ"ל, למי שנגנב לו ספר תורה, שיעלה ויכנס לחר הבית ויקיף ע"פ מסכת שמחות הנ"ל, ואמר מפורש שזה גם בזמן הזה, הובא בספר "עלינו לשבח" (נראה, עמוד תנ"ט). ועיי' במאמר עליה לחר הבית, הטענות נגד העליה והתשובות (נמלא באוצר הסכמה ובאמר צייתי ילחק).

הקדמה לפרסום, ובחשיבות העליה לחר הבית

הפרסום על עליית הגאון רבי יעקב ישראל פוזן זצ"ל היה ביום הברית מילה של נין שלו שקיבל את שמו.

כשנמנעתי מן הברית בחזרה לירושלים, ראיתי פרסום גדול של כתבה שנוגע ישיר לברית הזה.

יהודי אחד פירסם כתבה על גדולי ישראל אחרי מלחמת ששת הימים שעלו על הר הבית, ובתוך הכתבה הזכיר גם את הגאון הרב יחזקאל ברטלר זצ"ל והגאון הרב יעקב ישראל פוזן זצ"ל שעלו לחר הבית.

אולם בהערות כתב, שיש מאנשי בני ברק שטענו שרק הגיעו לשער הר הבית, ולא נכנסו.

בעת שמעתי יותר ברור איך היה המעשה, ובאופן שאין סתירה בין הגרסאות.

הרב יחזקאל ברטלר יחד עם הרב יעקב ישראל פוזן ביררו את הסוגיה, והגיעו למסקנה שיש מצוה לעלות לחר הבית.

הם הכינו עצמם הכל ע"פ ההלכה, טבלו במקוה וכו' והלכו יחד לחר הבית.

כשהגיעו לשער הר הבית, קיבל הרב יחזקאל ברטלר פחד נורא ולא יכול להכנס [נקוראים לזה נערווין, עצבים, וכן דרכו בקודש בכמה ענינים להחמיר גם בדברים רחוקים], אולם הרב פוזן המשיך בדרכו ונכנס לחר הבית, ולפי העדות של בנו הרב אליהו פוזן, נכנס הרב יעקב ישראל פוזן כמה פעמים.

מצוות עליה לחר הבית

בעליה לחר הבית מקיימים מצוות תפילה בהר הבית, ומצוות כיבוש של הר הבית שהוא חלק הכי חשוב של ארץ ישראל.

שמות רבה (פרשה טו סימן ט פ"ג): משל למלך שהיה לו בן והשליטו על כל נכסיו ואמר הבן לאביו אם אין אתה נותן לי הכסא שלך היאך הכל יודעים שאתה מחבבני אלא כשתתן לי מקום הכסא שלך הכל נותנין לי קילוס. כך נתן להאיהם לאברהם העולם שנאמר (בראשית יח) וה' אמר המכסה אני מאברהם, כיון שנתן לו הכל א"ל אם אין אתה נותן לי בית המקדש ת"ק אמה על ת"ק אמה לא נתת לי כלום, ונתן לו הקדוש ברוך הוא כל מה שבקש שנאמר (בראשית מט) ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך, וכיון ששמע אברהם כן מה אמר (תהלים ט) אלהים דבר בקדשו אעלוזה.

סיבה שלא לחוש אם בגלל זה אחרים יעלו שלא כדין. וממילא יש חיוב לדון עוד הפעם אם עדיין חל האיסור, אולם אין מוכנות לזה. בכרוז גדולי ישראל (משנת תשכ"ו) לא הוזכר שהאיסור עד שיבוא משיח, מי שהזכיר זה הוא באופן פרטי.

תמיכת הגה"צ רבי קוק שליט"א

יש להזכיר שלפני תשעה באב (שנה יז) יצא שיחה מאת המקובל הרב דב קוק מטבריה שליט"א שיש מצווה גדולה לעלות להר הבית, ונתן הסכמה לספר "והראנו בבנינו" שכותב למען עליה להר הבית. [פרטים בנושא זה: hrhby2@gmail.com].

הוספה בענין השתחוייה

בעקבות עליית השר בן גביר נ"י בתשעה באב, נתחדש באופן רשמי ההשתחוייה בהר הבית. ואין בזה חשש של אבן משכית, כמאמר חז"ל מגילה (דף כג ע"ב) ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה, עליה אי אתה משתחווה בארצכם, אבל אתה משתחווה על אבנים של בית המקדש. ספרא (בבבא פ"א פ"ג פ"ד): בארצכם אי אתם משתחווים על האבנים אבל אתם משתחווים על האבנים שבמקדש. ובאסיפת רבנים, הכריעו מן המקורות שבנושא השתחוייה זה כולל גם הר הבית, כמ"ש במשנה מס' שקלים (פ"ק ו' משנה ב) שלש עשרה השתחוויות היו במקדש. ובירושלמי (ס"ה הלכה ג ג"מ) מתני' אבא יוסה בן (חנן) יוחנן היא דאמר כנגד י"ג שערים [היינו שערי העזרה] ברם כרבנן שבעה שערים היו בעזרה, ע"ד דרבנן היכן היו השתחוויות הללו כי ההיא דתנינן תמן י"ג פרצות היו בו שפרצום מלכי יון וחזרו וגדרום בני חשמונאי וגזרו כנגדן י"ג השתחוויות ואכמ"ל, וזה היה בהר הבית. וההיתר נאמר רק במקום שזה וודאי בתוך ת"ק על ת"ק, כמו במזרח. ולא בשטח של הוספת הורדוס.

הכל בזכות השתחוייה

בראשית רבה (פרשת וירא פרשה טו סימן ג): ונשתחווה ונשובה אליכם בשרו שהוא חוזר מהר המוריה בשלום, א"ר יצחק הכל בזכות השתחוייה, ואברהם לא חזר מהר המוריה בשלום אלא בזכות השתחוייה, ונשתחווה ונשובה אליכם. ישראל לא נגאלו אלא בזכות השתחוייה, שנאמר (שמות ז) ויאמן העם וגו' ויקדו וישתחוו. התורה לא נתנה אלא בזכות השתחוייה, שנאמר (שמות כד) והשתחוייתם מרחוק. חנה לא נפקדה אלא בזכות השתחוייה, שנאמר (שמואל ב) וישתחו שם לה'. הגליות אינן מתכנסות אלא בזכות השתחוייה, שנאמר (ישעיה כו) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו', והשתחו לה' בהר הקדש בירושלים. בית המקדש לא נבנה אלא בזכות השתחוייה, שנאמר (ספ"ה ט) רוממו ה' אלהינו והשתחו להר קדשו. המתים אינן חיינן אלא בזכות השתחוייה, שנאמר (ספ"ה ט) באו נשתחוו ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.

אלישיך (ישעיה כו, יג): והשתחו לה' בהר הקדש שהוא טרם יבנה ביהמ"ק שעודנו הר בירושלם, כי קיבוץ גלויות הוא תחלה.

קיצור הטענות נגד העלייה להר הבית, והתשובות

חיוב כרת הוא רק בעזרה. ואילו בהר הבית אסור רק בטומאה היוצאת מגופו, ולזה מהני מקוה, ע"י משנה כלים (ב, א).

ואנו יודעים בברור שמקום המקדש הוא תחת כיפת הסלע (ע"י ספרים "חזרות בית ה'", "המקור על מקום המקדש", "המקום אשר צמר ה'", ונמלאים צאורי הסכמה). והעולים לא נכנסים לרמה המוגבהת, ורק שם נמצא העזרה. וגם מתרחקים ממקום שיש חשש עזרת נשים וחיל, שאיסורו לכל היותר מדרבן.

זיבה שצריך מים חיים לא שכיה, כמבואר במס' טהרות (ו, א) ועיי"ש בתוס' יו"ט.

על מה שטוענים שיש חשש שאולי אחרים יעלו שלא כדין, ע"י בזה במס' שבועות (טו ע"ב) ובתוס' שם (ד"ה אלא צניי הגולה) שאחיזה יהודית במקום שסמוך לירושלים שהוא תורפה של ירושלים ומשם נוחה להכבש, לא חוששים אם אחרים יכשלו באיסור דאורייתא. וזה כ"ש בהר הבית. ויש עוד כמה מקורות לזה. וכן יש הנהגה קבועה שלא סוגרים בית כנסת, אפי' אם יבואו אנשים במכונית בשבת (י"ז אליעזר ח"ג ס' ו' נסוף). וכן מותר לעשות הפגנה בשבת אף שיבואו שוטרים ויחללו שבת (העדות הגרי"ש אלישיב סוטה דף י"ב"ג; וכן חשוקי חמד שנת דף קל ע"ב ענין ג) וכן כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד דעה חלק ג סימן ג): הטעם דליכא לפני עור נראה פשוט דאין לאדם להמנע מעשות אף דבר הרשות שלו בשביל שמא יעשה אחד איסור ע"י מעשיו, דמאחר דעושה מעשה עצמו ועובר האיסור לקח ועשה בעצמו מעשה האיסור ליכא בזה לאו דלפני עור. וכן היום יש השגחה למסלול לאלו שעולים בטהרה, ומי שאינו עולה עם המסלול הזה אין לנו קשר איתם, הם לא עולים בגללנו. וכן לא גוזרים שלא לתקוע ביו"ט של ר"ה שמא יתקן כלי שיר משום שלא עוקרים מצווה מן התורה מחמת גזירה, ע"י ריטב"א (ר"ה דף ל"ג ע"ב) וט"ז פ"ח ומ"א (ס' תקפ"ט ע"ה).

יש עוד טוענים, שזה מביא התקפה מצד הערבים. וזה טעות חמורה, הערבים לא צריכים תירוץ להתקיף, ביי"ט שנים בין מלחמת השיחרור ומלחמה ששת הימים היה כל הר הבית בידי הירדנים, ואז באו כל השכנים להחריב כל ארץ ישראל, וכן בשנים מראש השנה תשס"א למשך כשלוש שנים היה הר הבית סגור, ובאותו תקופה היו פיגועים רבים מאוד בהפצצות אוטובוסים וכו' הי"ד. וכל זה מוכיח שהתקפות הערבים גם אם לא עולים להר הבית. אלו שטוענים זה, הצטרפו גם להתנתקות או להסכם אוסלו, שהביא לנו כל הצרות ואכמ"ל.

האיסור שהכריזו גדולי התורה לאסור עליה להר הבית (אמרי מלחמת ששת הימים), היה משני טעמים, אחד שלא יודעים מקום העזרה. שנית, שאחרים יעלו שלא כדין, כגון במקומות האסורים או בלי טבילה או בנעלי עור. וזה היה בגדר הוראת שעה. והמצב נשתנה בכמה ענינים, אחד, נתברר בירור גמור שיודעים מקום המקדש. שנית, יש מסלול מיוחד לעולים בטהרה, ומכריזים לפני העליה שצריך מקוה, ולעלות בלי נעלי עור. שלישית, יש סכנת השתלטות של ערבים אם לא יהיה עליה של יהודים, וסכנה לכותל ולכל ירושלים. וזה

תחקיר לימי האבל על חורבן בית המקדש

האדמו"רים וגאוני בני ברק שעלו לאמירת תהילים בהר הבית | חשיפה מטלטלת

יחד עם רבנים נוספים ובהדרכה מדויקת של גבולות הר הבית המותרים בכניסת טמאי-מת, עלו שני חברי מועצת גדולי התורה להר הבית מיד עם שחרורו | התחקיר התחקה אחר היסטוריית איסור-הכניסה וגילה רבנים נוספים שעלו להר, רבנים שדחו את הניסיונות והבקשות שיצטרפו לחתימות על האיסור | מי מהם שילם על-כך בהדרה ומי התיר לעלות להתפלל בהר הבית על בניין בית המקדש? • תחקיר מרתק

| מאת ישראל שפירא |

בלהט ימי המלחמה בשיקולי "כיבוש הארץ". לעומתם, חברי מועצת גדולי התורה הבית-ישראל וה"ברכת שמעון" הגיעו אל המקום הקדוש מוכנים מבעוד מועד, לאחר טבילה כהלכה, ובהדרכה הלכתית מדוקדקת של הגר"נ לוברט עלו להתפלל בהר הבית.

הרב נתן לוברט שהיה גאון מופלא וחרף גדול בקיא בש"ס ופוסקים, היה גם בקיא מופלג בחכמות העולם ובשפות רבות. חלקן לפי השמועה למד תוך לילה אחת בלילות ה"ניטל". בהם נמנעים בחוגים שונים מלימוד תורה. הרב לוברט החל את דרכו בישיבת חכמי לובלין שאחד ממאפייניה המפורסמים היה דגם בית המקדש הענק שהוצב במרכז הישיבה, על פי דרכו של ראש הישיבה הגאון הרב מאיר שפירא מייסד הדף היומי שלא לדלג על אף דף גמרא ועל שום מקצוע התורה. הרב לוברט שהכיר את שטח הר הבית על בוריו, וידע את הגבולות המותרות בכניסת טמאי-מת לפי מדרגות הקדושה השונות, נבחר על ידי גדולי הדור ההוא להנחותם את הדרך אל הקודש.

כנסת שכספו ונהרו אל הכותל מיד עם סיומם של 19 שנות ריחוק כפוי. לאחר שהירדנים כובשי מזרח ירושלים בתש"ח לא עמדו בהסכמי שביתת הנשק, בהם התחייבו לאפשר חופש גישה למקומות הקדושים. בעשרת הימים עד לפתיחת הצירים ושערי העיר העתיקה האחרים בחג השבועות, הגיעו האח"מים אל הכותל דרך שער האריות, ממנו פרצו חיילי ישראל כאשר שעטו בשחרור העיר העתיקה.

רבנים מפורסמים וחברי כנסת חרדים שנחפזו אל הכותל הגיעו באותם הימים במסלול הצנחנים שכבשו את העיר העתיקה ממזרחו. משער האריות של העיר העתיקה הם עברו אל שער השבטים של הר הבית. זהו השער הצפון מזרחי של ההר. בדרכם אל הכותל הנכסף חצו ועברו את ההר, וירדו אל הרחבה דרך שער המוגרבים. השער המערבי דרומי של ההר שממנו ירדו אל הרחבה הישנה והקטנטנה טרם הורחבה בהריסת שכונת המוגרבים. חלקם לא ידעו מראש שימצאו את עצמם עוברים בהר הבית, והצטערו על כך ימים רבים. חלקם התירו זאת

סערת התפילה בהר הבית שחולל השר איתמר בן גביר לאחרונה מעלות מן האובך חשיפות דרמטיות לימים אלו של בין המצרים. המטלטלת שביניהם היא ללא ספק זו שעולה מעדויות שונות שמספרות את אותה עובדה. בימים הראשונים לשחרור הר הבית במלחמת ששת הימים, עלו לשם כהלכה כמה מגדולי התורה - האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור וראש ישיבת טשעבין הרב ברוך שמעון שניאורסון בעל ה"ברכת שמעון" זצ"ל. לפי אותן עדויות האדמו"ר מגור עמד שם לאמירת תהילים בהר הבית.

החשיפה הדרמטית צפה לראשונה בימים האחרונים בקבוצת רשת חרדית ידועה. מקבץ עדויות של אברכים חרדים שמעידים ממקורות שונים ונפרדים כי מיד עם שחרור העיר העתיקה ונהירת האח"מים אל הכותל דרך הר הבית, הגיעו למקום גם האדמו"ר הבית ישראל וראש ישיבת טשעבין.

שני חברי המועצת עלו להר הבית בהדרכתו של הרב הגאון רבי נתן לוברט זצ"ל. גאון מופלג, חסיד גור, יושב בישיבת טשעבין וידידו מנוער של ראש הישיבה מימיהם כתלמידי ישיבת חכמי לובלין האגדית. על פי העדויות על העולים איתם להר הבית נמנה גם דיין מפורסם שיבדל לחיים טובים וארוכים.

ברקע, הימים שבין שחרור ירושלים לחג השבועות. הדרכים עדיין היו ממוקשות. לעיר העתיקה הורשו להיכנס בזהירות רק אח"מים חשובים. ביניהם הרבנים הראשיים, שרים וחברי

והיה הטוב שהוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך (וי, לב).

בפרש"י מספרי מה טובה היטיבו לו וכו' היה דושנה של יריחו ת"ק אמה על ת"ק אמה והניחווה מלחלקו, אמרו מי שיבנה ביהמ"ק בחלקו הוא יטלנו. דושנה של יריחו ת"ק אמה, וכן הר הבית היה ת"ק אמה על ת"ק אמה (מדות פ"ב מ"א). והוא על ירדן ירחו על דרגה דירדן. והנה חזינן דר' נתן דיינא ונחית לעומקא דדינא (ב"ק נ"ג ע"א), דר' נתן גימטריא ת"ק. ודינא הוא א' הצירופים של שם האדנות.

שארית נתן / לוברט, נתן בן יצחק מאיר / עמוד 64
הודפס מאתר אוצר החכמה

ר' נתן ות"ק אמות של הר הבית (מתוך: שארית נתן פר' בהעלותך)

גם בקרב גדולי ירושלים מצאנו מי שהיו עולים להר הבית, כאשר השלטונות איפשרו זאת או שהצליחו להתגנב פנימה. חלקם לאורו של ראש ישיבת עץ חיים הירושלמית הגאון רבי יחיאל מיכל טיקוצ'ינסקי, אשר חקר וליבן את גבולות הר הבית בסדרת ספריו "עיר הקודש והמקדש", חמישה כרכים גדושים מלווים במפות, תצלומים ותרשימים. הגרי"מ טוקצינסקי זצ"ל מקיף את שלל הנושאים ההלכתיים הקשורים בהר הבית ובבית המקדש. קדושת המקום והמחיצות. הדינים הנוגעים לזמן הזה, כולל אפשרות לבנין מזבח והקרבה בזמן הזה. יצויין שכאשר עלה החזו"א לראשונה לירושלים בחייו בשנת ת"ש, טרם נסע לכותל עלה לבית הגרי"מ טיקוצ'ינסקי וליבן עמו את הלכות הגישה עד לכותל. עפ"י המסופר בספרו החזו"א קיבל את דעתו.

דעת הגרי"מ טוקצינסקי

הגרי"מ טוקצינסקי מסיק בספרו שניתן לבנות בית כנסת בהר הבית בזמן הזה. הוא אף מוסיף שאם נזכה לכך ברשות וברשיון, תהיה זו סגולה לבנין בית המקדש ולגאולה השלימה. "בזמן שתהא ברשותנו לבנות בית תפילה במקום המקדש, בטרם ביאת המשיח, בנין בית תפילה בהר הבית קודם לעזרה ולמקום החיל. ומקום כזה קל להגביל את גבולו. וכשתהיה לנו הרשות והרשיון ותהא הנפש כסופה לבית תפילה שכזה, בהסכמת ראשי התורה, יהא דרוש להעמיד משמרות שלא יכנסו לשם אלא הטבולים במקווה, טהורים מטומאה היוצאה מגוף. ובית תפילה שכזה, לו יהא אפילו בהר הבית, ומכל שכן לכשנזכה להקים מזבח ולהקריב עליו קרבן ציבור, תהא זאת מן הסגולה לתקומת יעודנו, לבנין בית קדשנו ותפירתנו ולהופעת הגואל אשר יגאל

היסטוריה של איסור כניסה להר הבית

עם פתיחת שערי העיר העתיקה בחג השבועות תשכ"ז נהרו המוני בית ישראל אל הכותל, ולמגינת ליבם של שומרי התורה פרץ ההמון לביקורים גם בקודש הקדשים. זאת לפי מדיניות שר הבטחון דאז משה דיין שהר הבית יהיה ליהודים מקום תירותי בלבד, ואילו מקום של תפילה רק למוסלמים. לפי החלטתו מתפללים יהודים בהר הבית יפוננו לכותל על ידי כוחות הבטחון. רובם של הרבנים נחרדו מכך שהר הבית הפך למקום שבו נכשלים רבים כל כך באיסור הכניסה לתחומי העזרה וקודש הקדשים. חלקם לדאבון הלב אף שיחקו במתחם הרחב במשחקי כדור ואחרים. הרבנים שחשכו עיניהם מכך יצאו לגדור גדר ולאסור כל כניסה אל מעבר לכותלי הר הבית פנימה.

אלא שלמרבה ההפתעה לא כל גדולי ישראל השלימו עם גזירת ההרחקה הזו, במיוחד בשנים הראשונות לשחרורו. מלבד הבית ישראל וראש ישיבת טשעבין ובני לווייתם היועוד מגדולי התורה שעלו להר הבית. בהתחקות אחר העדויות הללו נחשפתי לעובדה הידועה בחוג תלמידי החזו"א על עליותיהם להר הבית של שניים מגדולי תלמידיו בבני ברק. הגאון רבי יחזקאל ברטלר, רב פּוֹזְן זצ"ל, והגאון רבי יעקב ישראל פּוֹזְן זצ"ל לימים אב"ד בית דינו של הרב נסים קרליץ. הם היו נטהרים בטבילה ובאים אל תוך שערי הר הבית כדי להיות בקודש פנימה. שני גדולי ההוראה הללו הפכו למחותנים כאשר הרב אליהו פוזן אשר ממלא היום את מקום אביו כאב"ד בית דינו של הרב קרליץ, לקח לו לאשה את בתו של רב חצקל זצ"ל^[2].

קשריהם של שני גדולי הדור הללו עם הגר"נ לוברט הם מן המפורסמות. הגאון רבי אברהם מרדכי מרקסון שקיבץ את פניני הרב לוברט בספר "שארית נתן", מספר בהקדמה לפנינים הנפלאים, כי חשש שלא יהיה הדבר לכבוד ת"ח כמותו של הרב לוברט. "שהרי כל מה שאצליח לכנס כאן לא יהיה אף דוגמא מעין גדולתו בכל חלקי התורה. אלא גרגרים קטנים בעלמא שנשארו למזכרת בפי תלמידיו". אולם "כ"ק אדמו"ר שליט"א מגור עודדני לגשת למשימה זו. וגם ידידו מנוער הגאון רב"ש שניאורסון ראש ישיבת כוכב מיעקב המריצני לעריכת ספר זה". בהתאם לאופיו הספר מלא גם בחידושי תורה מבריקים. ביניהם אחת שמקשרת את שמו של ר' נתן, שהיה גם שמו שלו, אל מידות ת"ק האמות של הר הבית^[1].

כמסופר ב"שארית נתן" חייו של הגר"נ לוברט לא היו סוגה בשושנים. הוא גלה ממדינה למדינה ומעיר לעיר. גם לבני ברק הגיע, שם נכנס מיד אצל החזו"ן איש לעסוק בדברי תורה. החזו"א התפעל מבקיאותו ולמדנותו והעיד עליו גדולות. בסוף גילגוליו איווה למושב לו בית ערבי נטוש בשכונת רוממה בירושלים ואת מקום תפילתו קבע בבית הכנסת הסמוך של "שיכון הרבנים" לצד אבי שושלת משפחת אלבוים המעטירה. צאצאי הרב נחמיה אלבוים ז"ל הפכו לנחשוני העליה להר הבית כהלכה בהוראותיו והדרכותיו של ראב"ד "העדה החרדית" הגרי"י פישר זצ"ל. תנועה שמונה כיום אלפי חרדים, חמישים אלף שומרי תורה בשנה, ורבנים מכל החוגים שעולים להתפלל בקדושת הר הבית שחרית ומנחה תמידין כסדרן.

[1] פנינה נוספת מאפיינת מפי הגר"נ לוברט מביאים תלמידיו בספר "דף על הדף" עמ"ס פסחים. היא בסוגיית "הגיעני כפול" כתב רש"י: "כהן שאינו מודה בעבודה, אף במגונה שבהם", וצ"ב מאד שנקט רש"י לשון כזו "אף במגונה שבהם" לגבי עבודת המקדש. ומה שייך לשון מגונה בזה. ובפרט בסוגיה של לשון נקיה. ומו"ר הגה"ח ר' נתן לוברט זצ"ל אמר שצריך לנקד דברי רש"י "אף במגנה". היינו אפילו שהכהן רק מגנה ומזלזל את העבודה, כבר אין לו חלק בכל העבודות שבכהונה עכ"ד ודפח"ח.

[2] תגובה רשמית קיבלתי מאחד מגאוני בני ברק, שהגאונים הנ"ל לא נכנסו להר הבית, אלא רק לשער הר הבית, ובכל זאת טבלו מטו"ק. גם מגורמים רשמים בחסידות גור וישיבת טשעבין קיבלתי תגובות שלא ידוע להם על הנאמר בכתבה זו.

צריך לגשת לפעולות ממשיות. את "ויאמר אני אגאל" צריך לשמוע מכל מי שכואב לו. יש מהנדסים שמדדו אך מפחדים לומר זאת. כמובן שכך זה לא ילך. כל אחד צריך לומר את האמת ואז נזכה להיות הגואלים".

ראש כולל וראב"ד חיפה הגר"נ רוזנטל

מסורת מרתקת על גדולי ירושלים שעלו להר הבית הוזכרה פעמים רבות על ידי הראשון לציון הגר"ש עמאר בשם מורו ורבו הגאון יעקב ניסן רוזנטל אב"ד חיפה זצ"ל, שהיה מנהגם לעלות להר הבית במקומות שהיתה להם מסורת שאיננו בתחום העזרה. בראיון לגליון ראש השנה של עולם-קטן (567) סיפר הגר"ש עמאר כי "נכון גם שעלו בעבר אל הר הבית. הייתה להם מסורת. גם הרב שלי הרב יעקב ניסן רוזנטל עליו השלום, עלה להר הבית לפני קום המדינה".

הגר"נ רוזנטל זצ"ל הרחיב על כך בעצמו באחד משיעוריו הקבועים בישיבת נהר דעה בנהריה. שם הוא סיפר לתלמידים בגילוי לב: "אתם יודעים שאני מתיר לעלות להר הבית. מי שיודע על עצמו שהוא טהור, טבל, מותר להיכנס לשטח שהוא מחנה לוי השטח הסמוך לכותל. אני מתיר והתנועות שמעודדות עליה להר הבית אכן אומרות זאת בין השאר בשמי". הרב רוזנטל סיפר להם גם על אכזבה שנחל פעם בענין: "רציתי פעם לעלות להר הבית כשהייתי בירושלים בתשעה באב. טבלתי מערב תשעה באב, נעלתי נעליים שאינם מעור כמובן ובאתי לעלות ולא נתנו לי".

בספרו "משנת יעקב" על הרמב"ם פוסק הרב רוזנטל כי מי ש"עולה

במקום הגדול והקדוש, ואין אנחנו יכולים לעלות ולראות מפני הודעת הרבנות הראשית לישראל שאסרה את הכניסה לכל שטח הר הבית, גם למקומות שאליבא דכולי עלמא הכניסה מותרת בהם כיום. וזוהי גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה מרוב חשקם לחזות בקודש". מרוב תמיכתו הפך הרב פראנק את ביתו למוקד פעילותם של משפחת אלבוים לעידוד העליה להר הבית, וכתובתו התנוססה על חומרי ההסברה לעליה להר הבית כהלכה.

בדברים שנשא בשנים מאוחרות יותר כבר התבטא הרב פראנק בדברים חריפים מתמצית ליבו. את החריפים מדי השארנו שם בקובץ מורשה חלק יא. בדבריו המתונים יותר הוא מתנה את נפשו. "כואב הלב שחלקת השדה עדיין בין שוביה. הכלי יקר אומר שעצם ההסתכלות כבר מסהרת ומקדשת את נפשו של ישראל. אפילו זאת שוללים מאתנו. השכינה רוצה לראות אותנו ולא אותם. באים לאסור ולהחמיר על מי? הרי רוצים לדחות כאן את רגלי השכינה.

את עם ישראל, להגאולה השלימה בחומר וברוח. והלכו גוים ועמים לאורו ומלאה הארץ דעה את ה'".

ראב"ד עדה החרדית ומשפחת אלבוים

ראב"ד העדה החרדית ורבה של שכונת זכרון משה רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל הפך כאמור למורה דרכם ותומכם של משפחת אלבוים המפורסמת במאמצייהם לחידוש עבודת המקדש ושיבת ישראל להר הבית. הסכמות שונות תשובות והדרכות רבות העניק להם, כולל הזמנה לשאת דברים בנוכחותו בבית מדרשו "זכרון משה" בין קבלת שבת למעריב. אחד מפסיקותיו שבו הוא דוחה עוד טענה לאסור את העליה להר הבית בזמן הזה אף הובאה בספרו בשו"ת "אבן ישראל" (ח"ט סימן קס"ג). הנהו בריוני אף תקפוהו על תמיכתו בכך, אבל הוא לא שת לבו להם. האדמו"ר מליזענסק ירושלים הרב אלימלך שיף זצ"ל היה מזכיר תדיר את

מה ששמע מהגר"י פישר: "בשחרור הר הבית בשנת תשכ"ז היה עלינו לפרק את המבנים הערביים ממקום מקדשנו, לבנות מזבח ולהתחיל בהקברת קרבנות. בעשייתנו זאת מיד היינו נושעים".

הגאון רבי שרגא פייבל פראנק רבה של שכונת ימין משה בירושלים ודיין בביד"צ פרושים, נמנה גם הוא על דורשי המקדש, חידוש העבודה והעלייה להר הבית בזמן הזה. במאמרים שכתב ופירסם פתר אחת לאחת את המניעות שהעלו מחברים שונים. במכתב שכתב יחד עם רבה של נתניה הרב דוד שלוש ורבנים נוספים כתב כי "דורנו זכה לחזות בכיבוש הר הבית מידי צר ואוייב, אולם טרם נגאל ההר מבחינה רוחנית. תכלינה עינינו בצפותנו להשתחוות ולשפוך שיחנו

כתבי גאוני ירושלים לעידוד ותמיכה בפעילות המעשית לבנין בית המקדש

הסטייפלר והר הבית

ובחזרה אל הבית ישראל בגליונות דברי תורה מפי האדמו"ר מחוג חתם סופר ב"טיש" של ליל שבת קודש פרשת נשא תשע"ז, מספר האדמו"ר כי בהקשר למאמצי הסטייפלר לפרסם כרוז שכתב נגד העליה להר הבית בימים שאחרי ששת הימים. אז כאמור התרחשה עליה עממית המונית למקום הקדוש, של המוני בית ישראל שהתרגשו לעלות להר הבית אחרי אלפיים שנות איסורי וגזירות על השליטים הגויים ששלטו בו מאז חורבן בית המקדש. כאשר הם לא מודעים לחומרת איסור הכניסה שלא כהלכה, עלו לשם המון העם ללא שום הכנה, ללא טבילה, בנעלי עור, והחמור מכל נכנסו לא רק בתחומי העזרה האסורים אלא אף לשטח ההיכל וקודש הקדשים. בעקבות כך התגייס הסטייפלר ונעמד בראש המאמץ לגדור גדר שלא לעלות כלל להר הבית, אפילו למקומות המותרים. הסטייפלר חפץ היה בהצטרפות הבית ישראל אל האוסרים, וביקש ממנו להוסיף את חתימתו על הכרוז שניסח על איסור העליה להר הבית. אולם מסיים שם האדמו"ר מחוג חת"ס את הסיפור במילים ספורות וחתימות, "אך לא אסתייע מילתא".

מדוע הבית ישראל לא חתם על כרוז איסור עלייה להר הבית?

בעקבות כך הלכתי לבדוק את כרוז הרבנים בתשכ"ז. מה הופתעתי להיווכח כי מבין עשרות הרבנים החתומים עליה נעדרים חתימותיהם של שני גדולי הדור הללו. גם הבית ישראל מגור וגם הברכת שמעון מטשעבין שכאמור כיהנו כחברי מועצת גדולי התורה, אינם חתומים על הכרוז שנועד לאסור את העליה להר הבית!

באופן מפתיע או שלא בדיקה מעמיקה יותר העלתה תגלית עוד יותר מעניינת שכדי לעמוד עליה נחזור להמשך שיעורו המרתק של הגרי"נ רוזנטל בישיבה בנהריה: "רצו להחתיים אותי על כרוז האוסר עלייה להר הבית, אך לא הסכמתי. הם רצו שלא יעלו להר הבית מתוך החשש שיעלו גם אנשים שלא בטהרה. אמרתי שאם ינסחו זאת כך שקוראים לא לעלות מחשש שיעלו שלא בטהרה וכד', אני מוכן לחתום. אך לאסור כאיסור גורף, זה לא אמת. היו צריכים לנסח זאת אחרת" אמר הרב רוזנטל והוסיף "עכשיו יש כאלו שלא מדברים איתי בגלל שלא הסכמתי לחתום. אך מה לעשות, זו האמת".

להתפלל שם מתוך רגש קודש להיות קרוב יותר למקום קודש הקדשים, ובפרט שרצונו להתפלל על חורבן הבית שיבנה במהרה בימינו, הוי שפיר צורך מצווה". בהמשך דבריו שם הוא מוכיח מדברי הרמב"ם שמתור להיכנס בזמן הזה להר הבית, ודוחה את מי שפקפק לומר שמתור לעלות רק לדבר מצווה מיוחדת.

אנקדוטה מעניינת היתה כאשר שימש הגר"ש עמאר שליט"א כראשון לציון והרב הראשי וחלק על מי שהציעו להשתמש בפועלים גויים בהר הבית. הרב עמאר דרש להעדיף דווקא יהודים ובמיוחד יראי שמים שיטבלו לשם כך במקוה תחילה. היה זה בקשר לשיפוץ אבני הכותל בתיקונים הנדרשים אשר צריך לעלות לשם כך להר הבית. לפי פסקו של הרב שהשיב אל הקרן למורשת הכותל "את הבניה במקום המקדש יש לעשות רק על ידי יהודים". "העליתי דבעינן יהודים. הטוב טוב שיתקנו יהודים יר"ש. ועליהם לטבול בכל יום במקוה טהרה. כדת וכדין. דבעל קרי אסור ליכנס להר הבית. ובטבילה במקוה יוצאים מטומאה זו. ואע"ג דכולנו טמאי מתים. ואין לנו אפר פרה אדומה להיטהר מזה, מ"מ זה לא מעכב. שהרי טמא מת מותר להיכנס להר הבית. שלא אסרה תורה אלא במי שיצאה טומאה מגופו". (ש"ת שמע שלמה. או"ח סימן ו').

תגובת גורמים רשמיים

בחסידות גור אודות הטענה שהבית ישראל עלה להר הבית

בין חסידי גור שאישרו את הפרטים היו שביקשו להדגיש כי הבית ישראל עלה להר הבית עוד לפני פרסום כרוזם של גדולי ישראל שקראו לא לעלות למקום עקב חששות שונות. ביניהם החשש שמא עמי הארץ יעלו ללא הכנה כהלכה או ייסחפו פנימה ללא הבחנה בין גבולות הר הבית לגבול העזרה האסורה בכניסה ללא הזאת אפר פרה. לפיכך, טענו לומר שאין בעליית הבית ישראל להר הבית ראייה להיתר, וחסידי גור אינם נוהגים לעלות לשם.

חרדים בתפילת מנחה בהר הבית (צילום: באדיבות המצלם)

לשאלת ההקרבה בטומאה שלגביה נטען שהלכה מפורשת היא ש"טומאה הותרה בציבור". נענה האדמו"ר הבית ישראל ואמר: "את הטומאה אני רואה, אולם הציבור אינו נראה".

צילומים שונים שהגיעו לידינו מלמדים כי לאורך השנים היו מעט מחסידי גור שנצפו בהר הבית מפעם לפעם. חלקם אף מתלמידי החכמים שבהם. אחד המפורסמים מביניהם הוא מבניו של בעל ה"נחלת משה" זצ"ל. תלמיד חכם מופלג כשלעצמו שגם הוא ידיו רב לו בחכמות העולם כהרב לוברט בשעתו. בדיקתי מול מינהלת הר הבית העלתה כי גם כיום ישנם מחסידי גור שעולים להר הבית לאחר טבילה ולפי כל דקדוקי ההלכה.

אפונדתו או פונדתו?

נסיים עם פנינה תורנית של בעל הברכת שמעון מטשעבין שעלה להר הבית יחד עם הבית ישראל. בקובץ ישורון פורסם חידושו בענין איסור הכניסה להר הבית באפונדתו החגורה לו מבחוץ. רש"י מפרש זאת חגורה, ואילו הרמב"ם מפרש זאת כתונת של זיעה. הברכת שמעון עובר על המקומות הרבים שמושג זה מוזכר בחז"ל, ומוכיח שאת שני הפירושים קשה להלום בכולם. את הקושיות המתעוררות פותר ראש הישיבה באימוץ שני הפירושים גם יחד. מתוך הוכחה מספר "הערוך" שמעלה שני ערכים נפרדים, אחד ל"פונדתו" ואחד ל"אפונדתו". הברכת שמעון מיישב בכך כל סוגיא בהקשרו. אפונדתו הוא חלוק של זיעה, ופונדתו הוא סוג של חגורה. ואלו ואלו דברי אלקים חיים.

חשוב לציין שגם המקורות בידי כותב השורות המצביעות על כך שגאונים אלו עלו להר הבית, היה זה מיד לאחר שחרורו לאחר מלחמת ששת הימים, ולפני שהתקבע בציבור החרדי את תוקף איסור הרבנים לעלייה להר וכמבואר בגוף הכתבה.

[עד כאן הכתבה של ישראל שפירא.]

הזה כפי שמסופר ב"אורחות רבנו". גם הוא בהקשר לכרוז רבני, כאשר ביקשו להחתיים את הסטייפלר להצטרף לקביעת צום "פוליטי" כלשונו. בערב ראש חודש סיון תש"ל הכריזו רבני ב"ב תענית ציבור. מספר הגר"א הורביץ: "מרן הגר"א שך לא הי' חתום, וכן לא מו"ר [הסטייפלר]. ואמר לי הגר"ק (שליט"א), שאביו אמר לו שבאו אליו שיחתום וסרב, ודחאם בדיחוי "עדין" שאינו רב. ואמר מו"ר שגזירתם "פוליטיקה". היות והמועצה הדתית בב"ב הכריזה על יום שלפני זה כ"ח אייר כיום חג לשחרור ירושלים, וגזרו הם למחרת לאפוקי מהמועצה הדתית שהם מתנגדים לה. ואמר מו"ר שאין צורך לצום כי אינם רבני כל העיר. כי כל אחד מהם יש לו רק חוג שלו".

בסופו של דבר הסטייפלר עצמו גזו ולא פרסם את כרוז האיסור שכתב בעמל רב, תיקן גרסא אחר גרסא ואף הספיק כבר להחתיים עליו כמה רבנים ואדמו"רים. יתכן שסבר וקיבל את התנגדות הבית-ישראל. ויתכן שלהיפך. אולי חשש שהעדר חתימתו של הבית ישראל תביא לפרסום עמדתו ועלייתו, וייצא שכר כרוז האיסור בהפסדו. ומי יעמוד בסוד קדושים. באורחות רבנו מציין לנימוק נוסף מפיו, שאחר הכרוז של ראשי הישיבות שיצא בענין, התייתה כרוזם של גדולי בני ברק.

קרנן פסח, הבית ישראל והגרי"ש אלישיב

סיפור מרתק נוסף מהבית ישראל בקשר להר הבית מסופר על ידי האדמו"ר מטאלנא שליט"א. לקראת אחד הפסחים הראשונים שלאחר שחרור הר הבית, הגיעו מאת הגרי"ש אלישיב אל הבית ישראל שליחים שביקשו לחדש את מצוות קרבן הפסח. הגרי"ש זצ"ל טען שכל הדרישות ההלכתיות פתורות ומן הדין ניתן להקריב את הפסח בזמן הזה, אלא שצריך לשמוע את דעתו של מנהיג הציבור כהבית ישראל. בין העניינים שנידונו היו איתור מקום המזבח, כהנים מיוחסים, הקרבה בטומאה ועוד. כאשר עלו אל הבית ישראל נשא אף הוא ונתן איתם בסוגיא. כאשר הגיעו

סתם ולא פירש, מדוע לא הצטרף הבית ישראל.

נראה כי תגלית עלייתו של הבית ישראל עצמו להר הבית שופכת אור על הפרשה, ומגלה לכאורה את סיבת הימנעותו וסירובו לגזירת איסור העלייה. שהרי בניגוד לאלו שלא ידעו את תחומי גבולות הקדושות השונות בהר הבית, הבית ישראל הכיר אישית את היודעים ואף סמך עליהם בעצמו הלכה למעשה.

הסבר הסטייפלר מדוע הבית ישראל לא חתם ננגד עלייה להר הבית

תלמיד הסטייפלר הגר"א הלוי הורביץ שכתב את ספרי "אורחות רבנו" מתאר בהרחבה את מאמצי הסטייפלר ועיסוקו הרב ביצירת איסור העלייה. הוא מביא שם שהבית ישראל אכן סירב מפורשות לבקשתו להצטרף לאוסרי העלייה. מעניין עד משעשע הוא הנימוק המתחמק שמובא בשם הבית ישראל על ידי הגר"א הורביץ: "בקשני מו"ר שאחתיים גם את האדמו"ר מגור זצ"ל הבית ישראל שהיה אז בחיפה. דיברתי עמו בטלפון באמצעות משמשו שעמד על ידו, (הרבי בעצמו לא הי' מדבר בטלפון), וענה לי שכרוז זה שייך לרבנים, ולא לאדמו"רים. ולא חתם".

בקשר למה שהזכיר באורחות רבנו ש"הבית ישראל היה אז בחיפה", מעניין לציין את קשרי ההיכרות הקרובים של הבית ישראל עם הגרי"נ רזונטל שכאמור היה מתומכי העלייה להר הבית כהלכה. הבית ישראל היה מגיע לנפוש בעיר חיפה מדי שנה. היה עולה אל הגרי"נ רזונטל, ואף מעניק בידו 1,000 לירות מדי שנה בשנה, כדי לתמוך בכולל החלוצי הראשון שפתח הרב רזונטל בחיפה. סיפורים מעניינים נכרכו סביב אותם מפגשים. בתמונות של הבית ישראל בחיפה שמופיעים בספר "בית ישראל להבה", נראה הבית ישראל עולה לביתו של הגרי"נ רזונטל, ואף משתתף בשבע ברכות במשפחתו.

מעניין לציין שהסטייפלר עצמו השתמש גם הוא בהתחמקות מהסוג

ריבוי תפילה בהר הבית מקרב קץ הגאולה

כתב רבינו מאיר אלדבי, נכד רבינו הרא"ש, (נספרו שנילי
למונה, הנתיב העשירי, להאמין בגאולה ונחמיה וצוה"ג, פרק
לאסון) וז"ל: כתיב במדרש כי יתנדבו הרבה מישראל תופסי תורה
וחסידים ואנשי מעשה לבוא לדור בארץ ישראל ולהתיישב
בירושלים ע"ה איש איש כפי נדבת לבו ונצנצה בו רוח טהרה
והכשר חיבת הקודש מארבע פינות העולם אחד מעיר ושנים
ממשפחה, וכאשר יתיישבו שם למען היות לו ניר ויתד נאמן בהר
הקודש בירושלים, וע"ז נאמר ירמיהו (פרק ג פסוק יד) וְלִקְחֶתִי
אֶתְכֶם אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם צִיּוֹן: וכאשר
יתיישבו שם החסידים ההם ירבו להתפלל בהר הקודש בירושלים,
וישמע הבוי"ת שמו, ויקרב קץ הגאולה.

נכתב והעזותק בעזה"ת ע"י מוריני הרב שליט"א

ז' מנחם אב תשפ"ד. נגמר בעה"ת י"ז מנחם אב תשפ"ד

ניתן להשיג את הגליונות גם באתר 'ברייתו יצחק'

וכן בדואר אלקטרוני TALMIDIM2@GMAIL.COM

וְעַתָּה בְּחַרְתִּי וְהִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה לְהִיּוֹת־שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם
וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל־הַיָּמִים:

דברי הימים-ב, 1, 10

